

Нормативно-правові засади взаємодії органів місцевого самоврядування та інститутів громадянського суспільства

*Лариса Данілова, Марина Губа, Херсонський національний технічний університет
Юлія Макєшина, Придніпровська державна академія фізичної культури і спорту*

В статті дано визначення поняття «інститути громадянського суспільства» та наведено їх види. Визначено характерні ознаки інститутів громадянського суспільства, які в своїй сукупності відрізняють їх від інших організацій громадянського суспільства: спільний інтерес, діяльність або визначена територія, що об'єднує громадян в інституційну організацію громадянського суспільства; їх незалежність від органів місцевого самоврядування, органів державної влади та інших суб'єктів; некомерційний характер їх діяльності. Висвітлено позицію щодо розвитку інститутів громадянського суспільства та їх участі в управлінні як складової побудови демократичної держави. Здійснено аналіз нормативно-правової бази, яка регламентує правовідносини взаємодії інститутів громадянського суспільства з органами місцевого самоврядування. Встановлено, що правовою основою, яка врегульовує взаємодію та правовідносини органів місцевого самоврядування, окремих інститутів громадянського суспільства, є Конституція України, міжнародно-правові акти, спеціальні закони України, підзаконні нормативно-правові акти. На основі аналізу виділено ключові аспекти взаємодії, які запропоновано врегулювати шляхом внесення змін до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» де передбачити окрему статтю, яка стане правовим підґрунтям в побудові взаємовідносин між усіма утвореними інститутами громадянського суспільства та органами місцевого самоврядування. Аналізуючи Указ Президента України «Про сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні» від 26.02.2016, авторами зроблено висновок про необхідність законодавчого врегулювання визначених у даному нормативному документі аспектів та розробки стратегії розвитку взаємодії органів місцевого самоврядування та інститутів громадянського суспільства. У статті доведено важливість використання технології фандрайзингу як форми взаємодії між досліджуваними суб'єктами, що дасть можливість задовольнити їх інтереси. Аргументовано необхідність включення технології фандрайзингу до стратегії розвитку взаємодії між органами місцевого самоврядування та інститутами громадянського суспільства.

Ключові слова: державне управління, регіональне управління, громадянське суспільство, органи місцевого самоврядування, громадські організації, правове регулювання, фандрайзинг

Normative-legal bases of the interaction of local self-government bodies and institutes of civil society

*Larysa Danilova, Maryna Huba, Kherson National Technical University
Yuliia Makieshyna, Prydniprovsk State Academy of Physical Culture and Sport*

The article defines the concept of “civil society institutions” and presents their different types. The characteristic features of civil society institutions are identified, which distinguish them from other civil society organizations, like: common interest, activity or defined territory that unites citizens into an institutional organization of the civil society; their independence from local governments, public authorities, and other entities; non-commercial nature of their activities. The position of the civil society institutions development and their participation in governance as a component of the democratic state building, is highlighted in the article. The analysis of the normative-legal base, which regulates the legal relations of the interaction of civil society institutions with local self-government bodies, is carried out. It is established that the legal basis which regulates the interaction and legal relations of local governments with individual civil society institutions is the Constitution of Ukraine, international legal documents, other special laws of Ukraine, regulations. Based on the analysis, key aspects of cooperation are identified, which are proposed to be regulated by amending the Law of Ukraine “On Local Self-Government in Ukraine” which provides a separate article that will be the legal basis for building relations between all established civil society institutions and local governments. Analyzing the Decree of the President of Ukraine “On

promoting the development of civil society in Ukraine” (2016), the authors concluded that it is necessary to regulate the aspects defined in this normative document and develop a strategy for cooperation between local governments and civil society institutions. The article proves the importance of using fundraising technology as a form of interaction between the researched subjects, which will satisfy their interests. The necessity of including fundraising technology in the strategy of development of interaction between local self-government bodies and civil society institutions is argued.

Keywords: public administration, regional administration, civil society, local governments, public organizations, legal regulations, fundraising

Нормативно-правовые основы взаимодействия органов местного самоуправления и институтов гражданского общества

Лариса Данилова, Марина Губа, Херсонский национальный технический университет, Юлия Макешина, Приднепровская государственная академия физической культуры и спорта

В статье дано определение понятия «институты гражданского общества» и приведены их виды. Определены характерные признаки институтов гражданского общества, которые в своей совокупности отличают их от других организаций гражданского общества: совместный интерес, деятельность или определенная территория, объединяющая граждан в институциональную организацию гражданского общества; их независимость от органов местного самоуправления, органов государственной власти и других субъектов; некоммерческий характер их деятельности. Освещена позиция по развитию институтов гражданского общества, а также их участия в управлении как составляющей построения демократического государства. Осуществлен анализ нормативно-правовой базы, регламентирующей правоотношения взаимодействия институтов гражданского общества с органами местного самоуправления. Установлено, что правовой основой, которая регулирует взаимодействие и правоотношения органов местного самоуправления, отдельных институтов гражданского общества, является Конституция Украины, международно-правовые акты, специальные законы Украины, подзаконные нормативно-правовые акты. На основе анализа выделены ключевые аспекты взаимодействия, которые предлагается урегулировать путем внесения изменений в Закон Украины «О местном самоуправлении в Украине», где предусмотреть отдельную статью, которая станет правовой основой в построении взаимоотношений между всеми образованными институтами гражданского общества и органами местного самоуправления. Анализируя Указ Президента Украины «О содействии развитию гражданского общества в Украине» от 26.02.2016, авторами сделан вывод о необходимости законодательного урегулирования определенных в данном нормативном документе аспектов и разработки стратегии развития взаимодействия органов местного самоуправления и институтов гражданского общества. В статье доказана важность использования технологии фандрайзинга как формы взаимодействия между исследуемыми субъектами, что позволит удовлетворить их интересы. Аргументированно необходимость включения технологии фандрайзинга в стратегию развития взаимодействия между органами местного самоуправления и институтами гражданского общества.

Ключевые слова: государственное управление, региональное управление, гражданское общество, органы местного самоуправления, общественные организации, правовое регулирование, фандрайзинг

Вступ.

Інститути громадянського суспільства є однією з ланок побудови демократичної держави, в умовах формування якої перебуває Україна. Серед реформ окремих сфер державного управління, які проводить держава, доцільно виокремити реформу децентралізації, яка має на меті посилення делегування деяких повноважень державних органів до органів місцевого самоврядування, що дасть

їм можливість ефективніше здійснювати свою діяльність. Оскільки громадянське суспільство виконує важливу функцію у розвитку всіх сфер життєдіяльності країни, тому держава тримає курс на регіональний розвиток з безпосередньою участю громадян.

Взаємодія між органами місцевого самоврядування та інститутами громадянського суспільства здійснюється в межах державного управління із залученнями громадськості.

Водночас для ефективного розвитку такої взаємодії необхідна чітка правова регламентація. Тому формування нормативно-правової бази взаємодії органів місцевого самоврядування та інститутів громадянського суспільства є невід'ємною частиною сучасної демократичної держави, яка створює основу для її розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Теоретичною основою дослідження сутності органів місцевого самоврядування та громадянського суспільства є наукові праці: Бондара (2014), Погорілка (1999), Крицкалюка (2016), Лотюка (2014). Проблеми взаємодії органів місцевого самоврядування та громадянського суспільства досліджували такі вчені: Левчук (2008), Марченко (2012), Belousov, Gornev, Mikheeva (2015).

Завдання дослідження полягає у здійсненні аналізу нормативно-правової бази взаємодії органів місцевого самоврядування та інститутів громадянського суспільства на основі якого виділити основні його аспекти та надати пропозиції щодо його удосконалення.

Результати дослідження. Сучасне трактування громадянського суспільства розкриває його сутність як сукупність громадських інститутів, які сформовані на добровільній основі, функціонують у межах діючого законодавства, за допомогою яких громадяни вільно реалізують свої права і свободи (Боднар, 2014, с. 4).

Інститут громадянського суспільства – це певний організм (який має власну ієрархічну структуру), члени якого мають певну типізовану модель поведінки, а сам організм характеризується певною типізованою діяльністю і відповідним механізмом, тобто комплексом правил, які регулюють структурну будову тої або іншої організації й ту або іншу діяльність (Лотюк, 2014, с. 33).

У постанові Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку сприяння проведенню громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади» (2008) під інститутами громадянського суспільства розуміють громадські об'єднання, професійні спілки та їх об'єднання, творчі спілки, організації роботодавців та їх об'єднання, благодійні і релігійні організації, органи самоорганізації населення, недержавні засоби масової інформації та інші невідприємницькі товариства і установи, легалізовані відповідно до законодавства.

Наведені вище визначення дозволяють виділити характерні ознаки, які в своїй сукупності відрізняють інститут громадянського суспільства від інших об'єднань громадян:

– спільний інтерес, діяльність або визначена територія, що об'єднує осіб в інститут громадянського суспільства;

– незалежність, що відображається в процесі їх формування та функціонування незалежно від державних органів та органів місцевого самоврядування;

– некомерційний характер їх діяльності, тобто інститут громадянського суспільства не ставить за мету отримання прибутку та його розподілу між членами такого інституту.

Основоположною ознакою громадянського суспільства є його незалежність не лише від держави, а й від публічної влади, що включає також місцеве самоврядування. Місцеве самоврядування як рівень державної влади не може бути елементом громадянського суспільства, оскільки це забороняється законодавством. У свою чергу, структури громадянського суспільства утворюються відповідно до волі громадян, і не на основі певного закону, а лише відповідно до нього (Belousov et al., 2015).

Успішне функціонування будь-якого соціального інституту можливе лише за умови, що його діяльність підтримується широким громадським загалом. Адже діяльність суспільного механізму – це сума діяльностей окремих індивідів, об'єднаних в єдине ціле. Наприклад, в європейських країнах найактивніше проявляє себе громадянська ініціатива, під якою розуміють різні способи впливу громадян на структури управління різного рівня та процес прийняття ними рішень, і особливо це проявляється на місцевому рівні (Левчук, 2008).

Процеси розвитку місцевого самоврядування й громадянського суспільства взаємопов'язані. Місцеве самоврядування є найбільш ефективною легальною формою участі громадян у вирішенні питань місцевого значення. Вимогливість до себе і до органів публічної влади, уміння використовувати весь потенціал місцевого самоврядування сприятимуть формуванню в Україні основних складових будови громадянського суспільства. Ставлення до об'єктів комунальної власності, коштів місцевих бюджетів як до своїх власних, ра-

ціональне використання цього ресурсу зможе деякою мірою змінити ситуацію в боротьбі з основним ворогом громадянського суспільства – бідністю, адже малозабезпечені громадяни не можуть бути потужною політичною силою (Погорілко, 1999, с. 156).

Світовий досвід свідчить про те, що для досягнення сучасних стандартів соціального управління необхідно здійснити перехід від вертикальної структури бюрократичного адміністрування до горизонтальної системи управління, що базується на чіткому визначенні функцій, взаємних прав і обов'язків держави, місцевого самоврядування, суб'єктів господарювання, інших інститутів громадянського суспільства. Недостатня розвиненість структури громадянського суспільства, слабкість громадських організацій, політичних партій, профспілок компенсується формуванням корпоративних груп зі своїми чітко вираженими замкнутими інтересами, виникненням напівлегальних центрів вироблення і прийняття рішень, які впливають на стан розвитку суспільства в цілому (Марченко, 2012, с. 106).

Інститути громадянського суспільства забезпечують: надання якісних та економічно ефективних соціальних послуг, у тому числі тих, які не можуть забезпечити ані держава, ані комерційні організації, зокрема шляхом вироблення інноваційних підходів до забезпечення таких послуг; організації приватних осіб та юридичних осіб приватного права для самостійного задоволення власних інтересів без додаткових фінансових або адміністративних витрат з боку держави; поширення благодійництва та надання адресної і оперативної благодійної допомоги; неполітичне, тобто без мети здобуття політичної влади, формування, представлення та просування інтересів різних груп населення як серед самих громадян, так і в комунікації з органами державної влади; участь в ухваленні рішень та забезпечення таким чином більшої ефективності рішень з огляду на врахування інтересів різних соціальних груп. Діючи таким чином інститути громадянського суспільства нейтралізують патерналістські очікування громадян, підтримують та відтворюють демократичну політичну культуру, а також відіграють помітну роль у забезпеченні суспільної стабільності. Метою інститутів гро-

мадянського суспільства є спільні дії, спрямовані на просування або захист власного, і разом з тим колективного, інтересу у законний та підзвітний суспільству спосіб (Крицкалюк, 2016, с. 47).

Конституція України закріплює засади формування та функціонування органів місцевого самоврядування та інститутів громадянського суспільства. Так, ст. 140–146 Конституції України (1996) присвячені місцевому самоврядуванню: зміст місцевого самоврядування, склад, процедура формування, регламентація матеріальної та фінансової основи, управління майном, обов'язковість рішень органів місцевого самоврядування, право на їх судовий захист та інші. Інститути громадянського суспільства та їх взаємодія з органами місцевого самоврядування закріплені у ст. 35 Конституції України (право на створення релігійних організацій), ст. 37 Конституції України (утворення політичних партій та громадських організацій), ст. 40 Конституції України (право направляти письмові звернення) та інші, які безпосередньо чи опосередковано врегульовують діяльність органів місцевого самоврядування та інститутів громадянського суспільства та їх взаємодію.

До міжнародно-правових актів, які регулюють взаємодію органів місцевого самоврядування та інститутів громадянського суспільства, належать:

1. Додатковий протокол до Європейської хартії місцевого самоврядування про право участі у справах органу місцевого самоврядування (2015), який закріплює такі положення: право участі у справах органу місцевого самоврядування; заходи зі здійснення права участі; органи, до яких застосовується цей Протокол; територіальне застосування.

2. Європейська хартія міст, ухвалена Постійною конференцією місцевих і регіональних органів влади Європи Ради Європи (1992). Серед керівних принципів, визначених Хартією, є участь громадян у місцевому управлінні та плануванні:

– участь громадян у місцевому політичному житті забезпечується правом вільного і демократичного обрання своїх представників;

– участь громадян у місцевому політичному житті повинно бути ефективним на всіх рів-

нях місцевих, політичних і адміністративних структур.

До законів України, які регулюють взаємодію між органами місцевого самоврядування та інститутами громадянського суспільства, необхідно віднести: Закон України «Про політичні партії в Україні» (2001), в якому зазначено про участь у виборах до органів місцевого самоврядування; Закон України «Про свободу совісті та релігійні організації» (1991), який визначає положення про державний контроль за діяльністю релігійних та інших організацій; Закон України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності» (1999), де закріплено право профспілок на захист прав та інтересів членів профспілок, ведення колективних переговорів та укладання колективних договорів і угод, захисту прав громадян на працю та здійснення громадського контролю за додержанням законодавства про працю, права профспілок, їх об'єднань у забезпеченні зайнятості населення, на інформацію з питань праці та соціально-економічного розвитку, що реалізуються у взаємодії із органами місцевого самоврядування, фінансовий контроль органів місцевого самоврядування; Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» (1997), який передбачає сприяння органам місцевого самоврядування у роботі інститутів громадянського суспільства у сфері освіти, охорони здоров'я, культури, фізкультури і спорту; Закон України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» (2013), який закріплює положення про контроль органів місцевого самоврядування у сфері благодійної діяльності; Закон України «Про молодіжні та дитячі громадські організації» (1999), що передбачає участь молодіжних та дитячих громадських організацій у підготовці та прийнятті рішень органів місцевого самоврядування з питань державної політики щодо дітей та молоді, фінансову підтримку органам місцевого самоврядування діяльності молодіжних та дитячих громадських організацій, право органів місцевого самоврядування делегувати повноваження молодіжним та дитячим громадським організаціям; Закон України «Про органи самоорганізації населення» (2001), що регулює повноваження органу самоорганізації населення, гарантії діяльності органу самоорганізації населення.

Аналізуючи законодавство, яке врегулює взаємодію між органами місцевого самоврядування та інститутами громадянського суспільства, можна виділити такі ключові аспекти взаємодії:

- право громадян бути обраними на місцевих виборах у органи місцевого самоврядування (політичні партії);

- забезпечення органами місцевого самоврядування виконання та додержання законодавства про інститути громадянського суспільства;

- право представляти і захищати права та інтереси членів інститутів громадянського суспільства в органах місцевого самоврядування;

- участь інститутів громадянського суспільства у розробці територіальних програм розвитку;

- повноваження інститутів громадянського суспільства стосовно захисту прав громадян та здійснення громадського контролю за додержанням законодавства;

- право інститутів громадянського суспільства на інформацію з питань, що стосуються трудових, соціально-економічних, культурних та інших прав та законних інтересів своїх членів;

- фінансовий контроль органів місцевого самоврядування за коштами інститутів громадянського суспільства (благодійні фонди) та фінансова підтримка в межах, визначених законодавством;

- сприяння органам місцевого самоврядування у роботі інститутів громадянського суспільства;

- залучення органів місцевого самоврядування й інститутів громадянського суспільства до реалізації територіальних програм та замовлень для місцевих потреб, делегування повноважень у цій частині.

Ключовим нормативно-правовим актом у розвитку правовідносин взаємодії між органами місцевого самоврядування та інститутами громадянського суспільства є Указ Президента України (2016) «Про сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні», яким затверджується Національна стратегія сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2016–2020 роки.

Так, п. 4 Стратегії закріплює такі стратегічні напрями:

- створення сприятливих умов для формування та інституційного розвитку організацій громадянського суспільства;

- забезпечення ефективних процедур участі громадськості під час формування та реалізації державної, регіональної політики, вирішення питань місцевого значення;

- стимулювання участі організацій громадянського суспільства в соціально-економічному розвитку України;

- створення сприятливих умов для міжсекторальної співпраці.

Також п. 4.2 Стратегії закріплює завдання серед яких є унормування на законодавчому рівні: порядку проведення органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування консультацій з громадськістю щодо проектів нормативно-правових актів під час їх розроблення зі встановленням вичерпного переліку випадків, коли такі консультації не проводяться, та механізму запобігання порушенню вимог щодо обов'язковості таких консультацій; порядку ініціювання та проведення місцевих референдумів; гарантій реалізації права на мирні зібрання із закріпленням вичерпного переліку підстав для обмеження мирних зібрань; порядку ініціювання, проведення загальних зборів (конференцій) членів територіальної громади за місцем проживання та реалізації їх рішень; обов'язковості затвердження у кожній територіальній громаді її статуту, що визначає, зокрема, порядки організації громадських слухань, внесення місцевої ініціативи та реалізації інших форм демократії участі (Указ Президента України, 2016).

Водночас, вважаємо за доцільне розробити стратегію використання технології фандрайзингу, як одного з напрямів взаємодії органів місцевого самоврядування та інститутів громадянського суспільства. На нашу думку, в умовах децентралізації фандрайзинг, як інструмент розвитку територіальних громад, забезпечить тісний взаємозв'язок органів місцевого самоврядування та інститутів громадянського суспільства. Визначення спільних потреб при розробці проекту; пошук джерел фінансування, бенефіціарів та донорів; презентація проекту; організації збору коштів на його реалізацію – усі ці та інші етапи фандрайзингової діяльності

сприятимуть тісній взаємодії, ефективній співпраці, і як результат – задоволення потреб як інститутів громадянського суспільства, так й місцевих потреб.

Висновки. Інститути громадянського суспільства, які об'єднані спільним інтересом, діяльністю або визначеною територією, при налагодженні ефективної взаємодії сприяють діяльності органів місцевого самоврядування у реалізації їхніх повноважень. В цьому контексті процеси розвитку місцевого самоврядування й громадянського суспільства, як ефективної форми участі громадян у вирішенні питань місцевого значення, тісно взаємопов'язані. Така взаємодія є ефективною складовою задоволення місцевих потреб, а також соціального, економічного, культурного розвитку громад та суспільства в цілому. Саме такою є головна концепція Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства, завдання та пропозиції якої потребують відображення у чинних нормативних документах.

Водночас взаємодія органів місцевого самоврядування та інститутів громадянського суспільства в Україні з точки зору інституційного та нормативного врегулювання перебуває на початковому етапі. Окремі законодавчі акти містять норми, які лише частково регламентують взаємодію між вказаними суб'єктами, однак не містять чітко визначеної мети, принципів та стратегії. Тому необхідно закріпити в Законі України «Про місцеве самоврядування в Україні» окремою статтею порядок взаємодії органів місцевого самоврядування з інститутами громадянського суспільства, який узагальнить аспекти такої взаємодії, які на даний час містяться у різних спеціальних нормативно-правових актах, що врегульовують діяльність окремих інститутів громадянського суспільства та органів місцевого самоврядування.

Вважаємо за доцільне розробку стратегії розвитку взаємодії органів місцевого самоврядування та інститутів громадянського суспільства, яка, крім інших складових, передбачатиме використання технології фандрайзингу як форму дієвої взаємодії. Застосування фандрайзингової діяльності дасть ефективний результат для розвитку інститутів громадянського суспільства та органів місцевого самоврядування, а також їх взаємодії з метою досягнення спільної мети та задоволення суспільних потреб.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ:

- Бондар В. Д. Роль органів місцевого самоврядування у формуванні громадянського суспільства в Україні. 2014. URL: https://eprints.oa.edu.ua/1414/1/Стаття_ГС_Бондар.pdf.
- Додатковий протокол до Європейської хартії місцевого самоврядування про право участі у справах органу місцевого самоврядування: протокол Ради Європи від 16.11.2009. *Офіційний вісник України*. 2015. № 33.
- Конституційне право України: підруч. / за ред. В. Ф. Погорілка. Київ : Наукова думка, 1999. 468 с.
- Конституція України від 28 червня 1996 р. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. ст. 141.
- Крицкалюк Н. І. Інституціоналізація громадянського суспільства як чинник становлення демократії в Україні : дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02. Київ, 2016. 221 с.
- Левчук М. Г. Взаємодія органів місцевого самоврядування та громадських об'єднань в умовах децентралізації державно-управлінських послуг. *Державне управління: теорія і практика*. 2008. № 1 (7). URL: http://academy.gov.ua/ej/ej7/doc_pdf/levchuk.pdf.
- Лютюк О. С. Зміст та класифікація інститутів громадянського суспільства. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2014. № 29. С. 32–35.
- Марченко О. Взаємодія місцевого самоврядування й елементів громадянського суспільства: історіографія проблеми. *Наукові записки*. 2012. № 16. С. 97–108.
- Про благодійну діяльність та благодійні організації: Закон України від 5 липня 2012 р. № 5073-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 25. Ст. 252.
- Про затвердження Порядку сприяння проведенню громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади : Постанова Кабінету Міністрів України від 5 листопада 2008 р. № 976. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/976-2008-п#Text>.
- Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21 травня 1997 року № 280/97-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1997. № 24. Ст. 170.
- Про молодіжні та дитячі громадські організації : Закон України від 1 грудня 1998 року № 281-XIV. Відомості Верховної Ради України. 1999. № 1. Ст. 2.
- Про органи самоорганізації населення : Закон України від 06.12.2012 № 2625-14. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 48. Ст. 254
- Про політичні партії в Україні : Закон України від 05.04.2001 р. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 23. Ст. 118.
- Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності : Закон України від 15.09.1999. Відомості Верховної Ради України. 1999. № 45. Ст. 397.
- Про свободу совісті та релігійні організації : Закон України від 23.04.1991 № 987-XII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/987-12>.
- Про сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні : Указ Президента України від 26 лютого 2016 року №68. Офіційний вісник Президента України. 2016. № 7. Ст. 162. С. 32.
- Belousov I., Gornev R., Mikheeva T. Problems of Interaction between Civil Society Institutions and Local Authorities. *Mediterranean Journal of Social Sciences*. 2015. № 6. С. 307–310.
- The European Declaration of Urban Rights. Adopted by the Council of Europe's Standing Conference of Local and Regional Authorities of Europe (CLRAE) on 18 March 1992. URL: <http://eu.istanbul.gov.tr/Default.aspx?pid=8462>.

REFERENCES

- Bondar, V. D. (2014). Rolj orghaniv miscevogho samovrjaduvannja u formuvanni ghromadjansjkogho suspiljstva v Ukrajinі [The role of local governments in the formation of civil society in Ukraine]. Retrieved from https://eprints.oa.edu.ua/1414/1/Statija_GhS_Bondar.pdf [in Ukrainian].
- Protokol Rady Jevropy Dodatkovyj protokol do Jevropejskoho khartiji miscevogho samovrjaduvannja pro pravo uchasti u spravakh orghanu miscevogho samovrjaduvannja vid 16.11.2009 [Additional Protocol to the European Charter of Local Self-Government on the right to participate in the affairs of a local self-government of November 16, 2009]. (2015). *Oficijnyj visnyk Ukrajinjy – Official Gazette of Ukraine*, 33 [in Ukrainian].
- Poghorilko, V. F. (1999). Konstytucijne pravo Ukrajinjy [Constitutional law of Ukraine]. Kiev [in Ukrainian].
- Konstytucija Ukrajinjy [The Constitution of Ukraine]. (1996). *Vidomosti Verkhovnoji Rady Ukrajinjy – Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine*, 30, 141 [in Ukrainian].
- Kryckaljuk, N. I. (2016). Instytucionalizacija ghromadjansjkogho suspiljstva jak chynnyk stanovlennja demokratiji v Ukrajinі [Institutionalization of civil society as a factor in the formation of democracy in Ukraine]. *Extended abstract of Candidate's thesis*. Kyjiv [in Ukrainian].

Levchuk, M. Gh. (2008). *Vzajemodija orghaniv miscevogho samovrjaduvannja ta ghromadsjkykh ob'jednanj v umovakh decentralizaciji derzhavno-upravlinsjkykh poslugh* [Interaction of local governments and public associations in the context of decentralization of public administration services]. Retrieved from http://academy.gov.ua/ej/ej7/doc_pdf/levchuk.pdf.

Lotjuk, O. S. (2014). Zmist ta klasyfikacija instytutiv ghromadjanskogho suspiljstva [Content and classification of civil society institutions]. *Naukovyj visnyk Uzhgorodskogho nacionaljnogho universytetu*, 29, 32–35 [in Ukrainian].

Marchenko, O. (2012). Vzajemodija miscevogho samovrjaduvannja j elementiv ghromadjanskogho suspiljstva: istoriografija problemy [Interaction of local self-government and elements of civil society: historiography of the problem]. *Naukovi zapysky*, 16, 97–108 [in Ukrainian].

Law of Ukraine «On charitable activities and charitable organizations» № 5073-VI. (2013, July 5). *Vidomosti Verkhovnoji Rady Ukrainy – Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine*, 25, 252 [in Ukrainian].

On the statement of the Order of assistance to carrying out public examination of activity of executive authorities. № 976. (2008, November 5). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/976-2008-p#Text>.

Law of Ukraine «On the local self-government in Ukraine» No. 280/97-VR. (2017, May 21). *Vidomosti Verkhovnoji Rady Ukrainy – Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine*, 24, 170 [in Ukrainian].

Law of Ukraine «On the youth and children's public organizations» No. 281–XIV (1998, December 01). *Vidomosti Verkhovnoji Rady Ukrainy – Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine*, 1, 2 [in Ukrainian].

Law of Ukraine «On the bodies of selforganization of the population» No. 2625-14. (2012, December 6). *Vidomosti Verkhovnoji Rady Ukrainy – Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine*, 48, 254 [in Ukrainian].

Law of Ukraine «On political parties in Ukraine». (2011, April 5). *Vidomosti Verkhovnoji Rady Ukrainy – Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine*, 23, 118 [in Ukrainian].

Law of Ukraine «Trade Unions, Their Rights and Guarantees» No. 1045-XIV. (1999, September 15). *Vidomosti Verkhovnoji Rady Ukrainy – Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine*, 45, 397 [in Ukrainian].

On freedom of conscience and religious organizations. No. 987-XII. (1991, April 23). Retrieved from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/987-12> [in Ukrainian].

Decree of the President of Ukraine on the promoting the development of civil society in Ukraine No. 68. (2016, February 26). *Official Bulletin of the President of Ukraine*, 7, 162 [in Ukrainian].

Belousov, I., Gornev, R., & Mikheeva, T. (2015). Problems of Interaction between Civil Society Institutions and Local Authorities. *Mediterranean Journal of Social Sciences*, 6, 307–310.

The European Declaration of Urban Rights. (1992). Adopted by the Council of Europe's Standing Conference of Local and Regional Authorities of Europe (CLRAE) on 18 March 1992. Available at: <http://eu.istanbul.gov.tr/Default.aspx?pid=8462>.

Данілова Лариса

Старший викладач
Херсонський національний технічний університет

Email: portalnayka@gmail.com

Danilova Larysa

Senior Lecturer
Kherson National Technical University

ORCID: 0000-0001-8885-0621

Губа Марина

Кандидат економічних наук, доцент
Херсонський національний технічний університет

Email: portalnayka@gmail.com

Huba Maryna

Ph.D. of Economic Sciences, Assoc. Prof.
Kherson National Technical University

ORCID: 0000-0002-6624-9074

Макєшина Юлія

Кандидат філософських наук, доцент
Придніпровська державна академія фізичної
культури і спорту

Email: portalnayka@gmail.com

Makieshyna Yuliia

Candidate of Philosophical Sciences, Assos. Professor
Prydniprovsk State Academy of Physical Culture and
Sport

ORCID: 0000-0002-2879-2930

Цитування: Данілова, Л., Губа, М., & Макєшина, Ю. (2020). Нормативно-правові засади взаємодії органів місцевого самоврядування та інститутів громадянського суспільства. *Аспекти публічного управління*, 8(6), 132–139. doi: 10.15421/1520112

Citation: Danilova, L., Huba, M., & Makieshyna, Yu. (2020). Normatyvno-pravovi zasady vzaiemodii orhaniv mistsevoho samovriadvannia ta instytutiv hromadianskoho suspilstva [Normative-legal bases of the interaction of local self-government bodies and institutes of civil society]. *Public administration aspects*, 8(6), 132–139. doi: 10.15421/1520112

Стаття надійшла / Article arrived: 19.11.2020

Схвалено до друку / Accepted: 24.12.2020